

10 förslag för lägre arbetslöshet

Huvudbudskap

- Arbetslösheten är hög och ökar. Sverige tillhör nu Europas bottenliga. Bara Italien, Spanien och Grekland har högre arbetslöshet.
- Socialdemokraterna har övergett de arbetslösa. Och arbetsmarknadsminister Eva Nordmark är passiv.
- Passiviteten riskerar att leda till långsiktigt negativa effekter på arbetsmarknaden och de höga kostnaderna för arbetslöshet tränger ut välfärden.

Fakta/Nuläge

- När Stefan Löfven tillträdde som statsminister hade Sverige EU:s 11:e lägsta arbetslöshet. Därefter har vår placering stadigt försämrats. Under första till tredje kvartalet 2020 låg Sverige på plats 24. Bara Grekland, Spanien och Italien hade högre arbetslöshet¹.
- Antalet inskrivna som arbetslösa hos Arbetsförmedlingen var under 2020 den högsta siffran sedan 1997².
- Arbetsmarknadsdepartementet planerar att under våren 2021 lämna tre propositioner till Riksdagen 1) Ett institut för mänskliga rättigheter 2) Förebyggande av våld i nära relationer och 3) Genomförande av visseblåsardirektivet³.
- Sedan Eva Nordmark tillträdde som arbetsmarknadsminister har hon lämnat två propositioner 1) Förutsättningar för etableringsjobb och vissa frågor om kontroll inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (mars 2020) och 2) Utvidgad tillträdesrätt för de regionala skyddsombuden (mars 2020).
- Ingen av propositionerna, varken de redan lämnade eller de planerade, kan anses direkt adressera arbetslösheten.
- Propositionen om Etableringsjobb innebar inte att Etableringsjobben kom på plats – de är ännu inte införda. I BP21 anges att "Regeringen arbetar för att etableringsjobb, med lägre lön och i enlighet med parternas förslag, införs under 2021".⁴
- Passiviteten riskerar att leda till långsiktigt negativa effekter på arbetsmarknaden, t.ex. visar forskningen visar att den som en gång blivit arbetslös har större sannolikhet att återigen bli arbetslös, tar nya arbeten till lägre lön och arbetar i genomsnitt färre timmar jämfört med likande personer som inte varit arbetslösa.⁵

¹ Källa: Eurostat

² Arbetsförmedlingen prm 14/1-21 <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/press/pressmeddelanden?id=761E484DE64E1980>

³ Därutöver även skrivelsen "En nationell arbetsmiljöstrategi"

⁴ Prop. 2020/21:1 Utgiftsområde 14 s.40.

⁵ Se t.ex. Konjunkturinstitutets "Konjunkturläget dec-20" under rubriken Långsiktiga effekter av arbetslöshet. <https://www.konj.se/download/18.3891afad1764bc62ba85729c/1608215087376/KLDec2020.pdf>

Moderaternas 10 förslag för en lägre arbetslöshet

Arbetsmarknadspolitik för att möta den höga arbetslösheten

- För att få ner arbetslösheten behövs effektiva arbetsmarknadspolitiska insatser både för personer som nyligen blivit arbetslösa och för personer som är långtidsarbetslösa.

1. Förstärk Nystartjobben

Anställningsstöd som sänker anställningskostnaderna är en viktig insats för att arbetslösa ska komma in på arbetsmarknaden. Nystartsjobben som infördes 2007 har länge varit den vanligast förekommande formen av anställningsstöd som dessutom är den form av anställningsstöd som oftast leder till reguljärt arbete. I samband med att regeringen beslutade om en rad regelförändringar av stöden 2017 började volymerna att minska och har gjort så sedan dess.

Som en tillfällig åtgärd under 2020 införde regeringen en viss förstärkning genom att ge möjlighet till en längre period med stöd. Regeringen har aviserat att de tillfälliga reglerna återigen ska införas någon gång under 2021. För att främja volymutvecklingen vill Moderaterna se ytterligare förstärkningar.

2. Praktik för personer som nyligen blivit arbetslösa

En viktig del i Sveriges hantering av finanskrisens effekter på arbetsmarknaden var tydliga och stora praktiksatsningar. En del av dessa riktades till personer som nyligen blivit arbetslösa.

För att minska riskerna att fastna i arbetslöshet är det viktigt att upprätthålla sina kompetenser, få nya erfarenheter, nätverk och möjlighet att pröva nya yrken. En praktik, t.ex. i form av en yrkeskompetensbedömning, kan också vara ett sätt att överbygga osäkerheten för arbetsgivare som nu, eller på sikt, ser behov av att anställa fler. Moderaterna vill därför se ökat fokus på, och högre volymer i, praktik för korttidsarbetslösa.

3. Fler praktikplatser för långtidsarbetslösa

Arbetspraktik är en bra väg in på arbetsmarknaden för personer som varit arbetslösa en längre tid. Det kan t.ex. handla om att överbygga arbetsgivarens osäkerhet kring en persons arbetsförmåga. En praktik leder ofta till en anställning, antingen en reguljär sådan eller i form av Nystartsjobb.

Volymerna i praktik har succesivt minskat de senaste åren. Moderaterna vill se att trenden bryts och att fler långtidsarbetslösa får en praktikplats.

4. Bryt passivitet i arbetsmarknadspolitiska program

Allt för många som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen saknar aktivitet. Arbetsförmedlingens senaste årsrapport (2019) visar att "Ingen aktivitet" är den näst vanligaste aktiviteten i såväl jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar som i Etableringsprogrammet.

I Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2021 har regeringen angett som mål att andelen programdeltagare utan aktivitet ska minska. Målen bör

kompletteras med uppdrag att Arbetsförmedlingen ska säkerställa att alla arbetslösa med aktivitetsstöd aktivt ska söka jobb och delta i insatser.

5. *Utbildning bör knytas till permittering*

Utbildning bör knytas till korttidspermitteringen för att förhindra att människor passiviseras. När korttidspermitteringen infördes togs inte de delar som rörde kompetensutveckling och utbildning med. Regeringen har nu skjutit till medel för att komplettera permitteringen med kompetensinsatser. Det är välkommet, men det är också viktigt att dessa pengar kommer till användning. Alltför ofta har regeringens krisinsatser varit svåra att använda och så kan inte bli fallet med krav på kompetensutveckling för dem som är permitterade.

Även LO⁶ lyfter fram vikten av statligt stöd för kompetensutvecklingsinsatser och validering i samband med korttidsarbete.

En arbetsförmedling som ger jobb

- Arbetsförmedlingens resultat behöver förbättras. Fler arbetslösa ska övergå till arbete eller utbildning. Arbetsgivare behöver ökade möjligheter att hitta rätt kompetens.

6. *Arbetsförmedlingen måste använda sina pengar*

Arbetsförmedlingen har de senaste åren konsekvent lämnat tillbaka pengar till statskassan. Enligt myndighetens senaste prognos väntas överskottet 2020 uppgå till 8,7 miljarder kronor (6,1 miljarder kronor exkl. individersättning). Pengarna behöver användas till effektiva insatser som t.ex. Nystartsjobb.

7. *Förstärk Arbetsförmedlingens arbetsgivarkontakter*

Den negativa volymtrenden i praktik och Nystartsjobb tillsammans med de låga övergångar till arbete och utbildning visar att Arbetsförmedlingen behöver göra mer. Bra samarbete med arbetsgivarna är en nyckel för att bryta trenden och förbättra resultaten.

Det bör förtydligas i myndighetens uppdrag att goda arbetsgivarrelationer ska prioriteras. Sådana relationer är en förutsättning för att bl.a. bryta passiviteten i programmen, för att fler personer ska påbörja utbildningar som efterfrågas på arbetsmarknaden och för att öka volymerna i praktik.

Förbättrad integration

- För att lyckas med integrationen är det avgörande att fler invandrare försörjer sig själva. Redan före pandemin var arbetslösheten bland utrikes födda tydligt högre än bland inrikes födda. Under krisen har gapet vuxit. Dessutom driver regeringen förslag för en ökad invandring – vilket ytterligare ökar behovet en effektiv integration.

⁶ "LOs förslag på åtgärder för att möta effekterna av covid-19" (15/1-21)
[https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_lo_corona_atgarder_januari2021_pdf/\\$File/LO_corona_atgarder_januari2021.pdf](https://www.lo.se/home/lo/res.nsf/vRes/lo_fakta_1366027478784_lo_corona_atgarder_januari2021_pdf/$File/LO_corona_atgarder_januari2021.pdf)

8. Etableringsjobb

Det är hög tid att sjösätta parternas initiativ till etableringsjobb. Anställningsstöd som sänker anställningskostnaderna är en viktig väg in på arbetsmarknaden för personer som har svårt att etablera sig på svensk arbetsmarknad. Att parterna gemensamt är beredda att ta ansvar för enklare vägar till jobb bör därför bejakas. Det här nya stödet behöver sedan granskas kontinuerligt för att ge kunskap om den här formen av anställningsstöd är effektiv. Även LO har, återigen, lyft behovet av att införa etableringsjobben⁷.

9. Språkrav för snabbare integration

För att lösa Sveriges integrationskris behövs tydliga vägar in i det svenska samhället. Då är svenska språket helt avgörande. Moderaterna vill därför genomföra en stor språkreform. Omfattande forskning visar att språket är en förutsättning för lyckad integration. Moderaterna vill att språket ska gå som en röd tråd, från nyanländ, via nyanställd till ny svensk medborgare. Det ska vara ett krav för permanent uppehållstillstånd och medborgarskap.

10. Bidragstak

Det finns tusentals familjer där arbete lönar sig alltför dåligt och nyanlända har särskilt stor risk att fastna i bidragsberoende. En studie från ESO, Finansdepartementet, visar att två vuxna med fyra barn till och med kan förlora pengar om en tar ett arbete. Ett bidragstak behövs så att ingen ska förlora på att börja jobba – summan av olika bidrag får aldrig bli högre än 75 procent av lönen från ett arbete. Det skulle stärka drivkrafterna för arbete och integration och minska den ekonomiska belastningen på systemen.

Huvudkritik mot regeringen

- Arbetslösheten är hög och ökar samtidigt som regeringen är passiv.

Frågor och svar

Vad är det ni föreslår?

- 10 konkreta förslag för att minska arbetslösheten.

Varför är det viktigt?

- Att människor arbetar är viktigt inte bara för individen utan även för hela samhället. En hög arbetslöshet innebär t.ex. mindre resurser till vår gemensamma välfärd.

Är det rimligt att genomföra de här åtgärderna mitt i en pandemi?

- Självklart måste hänsyn tas till rådande smittläge. Samtidigt måste vi agera proaktivt och förbereda för den dag när restriktionerna kan lättas. Att vänta med åtgärderna, och dess förberedelser, riskerar att medföra onödigt långa arbetslöshetstider med bestående negativa effekter på arbetsmarknaden som följd.

⁷ "LOs förslag på åtgärder för att möta effekterna av covid-19" (15/1-21)